

Atodiad 2 - Cymhariaeth y sefyllfa bresennol â'r sefyllfa pe gweithredir y cynnig i gau Ysgol Baladeulyn a chynnig lle i'r dysgwyr yn Ysgol Talysarn

Ffactor	Y sefyllfa bresennol	Y sefyllfa pe gweithredir y cynnig
Maint dosbarthiadau	Mae 1 dosbarth yn Ysgol Baladeulyn (Ionawr 2026) gyda 6 dysgwr (Derbyn – Blwyddyn 6) ynghyd â 2 dysgwr Meithrin. O fewn y dosbarth hwn, caiff grwpiau gwahanol eu ffurfio ar wahanol adegau o'r dydd, gyda'r cymorthyddion yn arwain y gweithgareddau (gyda'r dysgwyr ieuengaf). Yn ôl rhagamcanion ni ragwelir cynnydd yn y niferoedd. Maint dosbarthiadau Ysgol Baladeulyn felly yn debygol o barhau yn fach. Mae amrediad oedran o hyd at 8 mlynedd yn un dosbarth.	Dysgwyr i gael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint mwy addas. Mae dysgwyr Ysgol Talysarn yn cael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint mwy addas o rhwng 16 a 30 o ddysgwyr ymhob dosbarth (Medi 2025). Mae 4 dosbarth gydag oeddrannau cymysg yn Ysgol Talysarn, ynghyd â dosbarth Meithrin.
Niferoedd dysgwyr	Niferoedd y dysgwyr yn parhau yn isel yn Ysgol Baladeulyn (Niferoedd Ionawr 2026: 6 dysgwr Derbyn - Blwyddyn 6 a 2 dysgwr Meithrin). Nifer llefydd gweigion yn parhau yn uchel (49 o lefydd gweigion (89%) Derbyn – Blwyddyn 6; 54 o lefydd gweigion (87%) Meithrin – Blwyddyn 6). Rhagamcanion yr ysgol yn awgrymu y bydd niferoedd yn parhau'n isel dros y blynyddoedd nesaf.	Byddai'r dysgwyr yn cael cynnig lle yn Ysgol Talysarn, lle roedd 81 o ddysgwr Derbyn-Blwyddyn 6 a 17 dysgwr Meithrin yn Ionawr 2026. Mae niferoedd yr ysgol amgen yn fwy cadarn a chynaliadwy. Byddai gweithredu'r cynnig yn lleihau cyfanswm y lleoedd gwag ar draws dalgylchoedd Baladeulyn a Talysarn o oddeutu 39% i 2% (Derbyn-Blwyddyn 6), yn seiliedig ar niferoedd Ionawr 2026, a phe byddai holl ddysgwyr o ddalgylch Ysgol Baladeulyn yn trosglwyddo i Ysgol Talysarn.
Arweinyddiaeth a staffio	Mae Ysgol Baladeulyn wedi derbyn dyraniad cyllidol llai ar gyfer 2025/26 gan fod niferoedd Medi 2024 yn is na 15 dysgwr llawn amser. Bydd hyn hefyd yn berthnasol ar gyfer 2026/27, gan fod niferoedd dysgwyr ym Medi 2025 hefyd yn is na 15 dysgwr llawn amser. Mae'r dyraniad i sicrhau gallu cyflogi pennaeth a chymhorthydd. Yn sgil strwythur staffio'r ysgol mae'r Pennaeth yn gorfod dysgu mwyafrif o'r amser. Mae rhagolygon niferoedd yn awgrymu y bydd hyn yn parhau.	Mae gan Ysgol Talysarn bennaeth parhaol, gydag ymrwymiad addysgu o 0% a 5 diwrnod digyswllt ar gyfer arweinyddiaeth a rheolaeth. Mae strwythur staffio Ysgol Talysarn yn sicrhau athrawon ym mhob dosbarth a'n caniatáu mwy amser digyswllt i'r Pennaeth o'i gymharu ag Ysgol Baladeulyn.

Ffactor	Y sefyllfa bresennol	Y sefyllfa pe gweithredir y cynnig
Y gymuned	Mae'r ysgol yn gwahodd y gymuned i'r ysgol ar gyfer gweithgareddau'r ysgol o fewn oriau'r ysgol a thu allan i oriau'r ysgol fel nosweithiau coffi, cyflwyniadau gan y plant a gwasanaethau. Er hyn, mae Canolfan Llys Llywelyn ar gael ar gyfer cynnal gweithgareddau yn yr ardal yn ogystal a Trigonos Plas Baladeulyn.	Byddai Nantlle yn colli ysgol a chanolbwynt cymunedol, ac felly rhagwelir peth effaith negyddol ar y gymuned. Byddai'r Cyngor yn ceisio lliniaru'r effaith drwy annog cysylltiadau a chydweithio rhwng cymuned Baladeulyn ac Ysgol Talysarn. Byddai Polisi Ôl-ddefnydd y Cyngor yn cael ei ddilyn wrth ystyried dyfodol adeilad yr ysgol gan roi ystyriaeth i'r gweithgareddau cymunedol presennol.
Adnoddau ariannol	Yn ôl cyllideb 2026-27, rhagwelir y bydd cyllideb Ysgol Baladeulyn yn £172,848. Rhagwelir y bydd y gost gyfartalog fesul dysgwr yn £25,123, o gymharu â chyfartaledd sirol o £5,998, a bydd yr ysgol yn derbyn £74,446 drwy'r polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio.	Yn ôl cyllideb ariannol 2026-27, amcangyfrifir mai'r gost fesul dysgwr yn Ysgol Talysarn fydd £5,897. Pe gweithredir y cynnig, a phe byddai holl ddysgwyr dalgylch Baladeulyn yn trosglwyddo i Ysgol Talysarn, rhagwelir arbediad blynyddol o £150,000, llai costau cludiant ychwanegol o hyd at £30,000, gan arwain at arbediad net o oddeutu £120,000 y flwyddyn. Rhagwelir hefyd y byddai'r gost fesul dysgwr yn Ysgol Talysarn yn gostwng i £5,883.
Yr iaith Gymraeg	Mae Ysgol Baladeulyn yn ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg, Categori 3. Mae'r ysgol yn cyfrannu at ddefnydd addysgol, cymdeithasol a chymunedol o'r Gymraeg yn Nantlle.	Byddai dysgwyr yn parhau i gael eu haddysgu mewn ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg, Categori 3, yn Ysgol Talysarn. Ni ragwelir effaith negyddol ar iaith addysg y dysgwyr, a rhagwelir mwy o gyfleoedd iddynt ddefnyddio'r Gymraeg yn anffurfiol gyda mwy o gyfoedion. Ar yr un pryd, rhagwelir y gallai colli presenoldeb yr ysgol yn Nantlle gael effaith negyddol ar ddefnydd y Gymraeg yn y gymuned leol, yn enwedig o safbwynt ei defnydd fel iaith gymunedol y tu allan i'r cyd-destun addysgol. O ganlyniad, byddai mesurau lliniaru'n cael eu hystyried, gan gynnwys hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg drwy gynnwys cymuned Baladeulyn yng ngweithgareddau cymunedol yr ysgol amgen, yn ogystal ag ystyried opsiynau priodol ar gyfer ôl-ddefnydd adeilad yr ysgol, gan gymryd i ystyriaeth y gweithgareddau cymunedol a gynhelir yno ar hyn o bryd.

Ffactor	Y sefyllfa bresennol	Y sefyllfa pe gweithredir y cynnig
Ffactorau daearyddol	Mae dysgwyr presennol yn derbyn eu haddysg yn Ysgol Baladeulyn, o fewn eu cymuned leol.	Mae Ysgol Talysarn 2.5 milltir o Ysgol Baladeulyn, gyda thaith amcangyfrifedig o tua 5 munud bob ffordd mewn car neu fws. Ni ragwelir y byddai unrhyw ddysgwr yn teithio pellter afresymol. Byddai cludiant yn cael ei ddarparu yn unol â Pholisi Cludiant Ysgolion y Sir lle bo'n gymwys, a byddai dalgylch presennol Ysgol Baladeulyn yn dod yn rhan o ddalgylch Ysgol Talysarn.